

MEKTEB-İ HARBİYE-İ ŞAHANE VE MEKTEB-İ TIBBİYE’NİN TÜRK RESİM EĞİTİMİNE KATKISI

Fatih BAŞBUĞ²
Özcan ÖZKARAKOÇ³

²Prof. Dr. Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi, fatih.basbug(at)manas.edu.kg, ORCID: 0000-0001-7600-273X

³Doç. Dr. Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi, ozcan.ozkarakoc(at)manas.edu.kg, ORCID ID: 0000-0002-4086-8176

Başbuğ, Fatih ve Özcan Özkarakoç. “Mekteb-İ Harbiye-İ Şahane ve Mekteb-İ Tıbbiye’nin Türk Resim Eğitimine Katkısı”.
ulakbilge, 43 (2019 Aralık): s. 923-928. doi: 10.7816/ulakbilge-07-43-06

Öz

19. yüzyılın başlarında bilim ve teknolojiye sağlanan gelişmeler, askeri alana da yansiyarak harp sanatına yeni boyutlar kazandırmıştır. Osmanlı Devleti de bu gelişmelere ayak uydurarak, 1826 yılında geleneksel askeri yapının temeli sayılan Yeniçeri Ocağı’nı kaldırmıştır. Böylece yeni oluşturulan ordunun subay ihtiyacını karşılamak için 1795’te topçu ve istihkâm subayı yetiştirmek üzere önce Mühendishane-i Berri Hümayun, İstanbul Eyüp’te açılmış, ardından Mekteb-i Harbiye, Sultan II. Mahmud’un emriyle 1834 yılında kurulmuştur. Mekteb-i Harbiye ve Mekteb-i Tıbbiye okulları, Türk resim eğitimi açısından büyük öneme sahip okullardır. Özellikle Çallı Kuşağı’nı yetiştirecek kadroların ilk eğitim aldıkları okullar olarak karşımıza çıkan bu okullar, Türk resminde bir döneme damga vuran ressamların yetiştikleri eğitim kurumlarıdır.

Anahtar Kelimeler: Türk resim sanatı, Mekteb-i Harbiye, Mekteb-i Tıbbiye

Makale Bilgisi

Geliş: 3 Eylül 2019

Düzeltilme: 11 Ekim 2019

Kabul: 7 Kasım 2019

Giriş

Osmanlı'da Doğu geleneğine bağlı olarak sürdürülen bilim işlerinin bir bölümü, özellikle Batılılaşma siyasetiyle birlikte ortaya çıkan yeni ilişkiler doğrultusunda farklı özellikler kazanmıştır (Tuna, 1999: 50). Kurulduğu günden itibaren gelişen, güçlenen, kendine özgü bir medeniyet ve kültür meydana getiren Osmanlı Devleti, geleneksel düzenin bozulduğu XVI. Yüzyılın sonlarından itibaren ıslahat hareketlerine ihtiyaç duymuştur. II. Osman, IV. Murad ve özellikle Köprülüler döneminde gerçekleştirilen yenileşmeler daha ziyade eski örgütleri yeniden diriltme şeklinde cereyan etmiş, nadirde olsa bazı düzeltilmeler görülmekle, çöküşe doğru gidiş durdurulmakla birlikte, devletin ilerlemesi mümkün olamamıştır. Rönesans devrinden itibaren her sahada ilerlemeler kaydeden Avrupa ve onun vücuda getirdiği medeniyet karşısında zayıf duruma düşen Osmanlı Devleti, 1699 Karlofça Antlaşması'ndan sonra artık Avrupa devletlerinin çıkarları doğrultusunda zaman zaman ittifak yapılan, zaman zaman da dışlanan bir konuma girmiştir. Bu andan itibaren Avrupa'yı yakalamak, devletin ihtişamlı dönemini yeniden canlandırmak arzusuyla gözler Batı'ya çevrilmiş ve yapılan bütün yenilik hareketleri Batı'dan mülhem gerçekleştirilmeye çalışılmıştır (Şişman, 2004: 1).

19. Yüzyılın başlarında bilim ve teknolojiye sağlanan gelişmeler, askerî alana da yansarak harp sanatına yeni boyutlar kazandırmıştır. Osmanlı Devleti de bu gelişmelere ayak uydurarak, 1826 yılında geleneksel askerî yapının temeli sayılan Yeniçeri Ocağı'nı kaldırmıştır. Böylece Yeni oluşturulan ordunun subay ihtiyacını karşılamak için; 1795'de topçu ve istihkâm subayı yetiştirmek üzere Mühendishane-i Berri Hümayun İstanbul Eyüp'te açılmıştır. Mekteb-i Harbiye, Sultan II. Mahmud'un emriyle 1834 tarihinde kurulmuştur. Yararlı olsa da bu girişimler, hala muazzam Osmanlı devletinin büyük ordularını eğitimi hale getirmek için yeterli değildir. Mühendishane-i Berri-i Hümayun'dan da senede ancak birkaç subay yetişmesi bu alanda bazı yeni kararlar alınmasını zorunlu kılmıştır. Bu nedenle, bizzat padişahın isteği ile önemli bir askeri okul açılması kararlaştırılmıştır. Mektep ya da Sıbyan Bölükleri denen, kısa bir süre önce teşkilatlandırılan askerler ayrı bir binaya yerleştirilmiş, bunlara daha ciddi bir program uygulanmaya başlanmıştır. Mekteb-i Harbiye böylece kurulmuş, okulun ilk öğrencileri, ordunun bir taburunu teşkil etmiştir (Akyüz, 2008: 146-147).

1837 yılında er hüviyetinden çıkıp öğrenci sıfatını alan öğrencilere askeri eğitim de uygulanmaya başlanmıştır. Avrupa'ya gönderilen ilk Türk öğrencilerinden olan Emin Paşa, 1851'de Harbiye ve Mektep Nazırı olunca bir takım köklü değişiklikler yapma gereği duymuştur. Böylece ders programlarına matematik ve geometri dersleri konmuştur. Özellikle konulan geometri dersinin ilk çizim niteliğinde ders olması da yine resim sanatının ilk köklerinin atıldığı süreç açısından önem taşımaktadır. Bu amaçla 1845'de yabancı öğretmen takviyesi önem kazanmış ve bu tarihten sonra yabancı hocalar getirilmiştir (Anonim, 1985: 1888). Başlangıçta eğitimin bütün basamaklarında faaliyet gösteren Harbiye, ilk mezunlarını 1841 yılında vermiştir. 1845 yılında askerî idadilerin kurulması ve aynı yıl yapılan program geliştirme çalışmaları sonucunda Harbiye, eğitim süresi dört yıl olan bir yükseköğretim niteliği kazanmıştır. Türk resim sanatında "Asker Kökenli Ressamlar" olarak bilinen kuşak, işte bu okullarda eğitim alarak Viyana, Paris ve Londra'ya tahsile gönderilmiştir. Mekteb-i Harbiye Şahane resim ve sanat eğitimi açısından önem arz etmektedir.

Türkiye'nin Batı'ya açılan kapısı İstanbul, sanatsal oluşumlarının odaklandığı geleneksel merkez olma özelliğini sürdürürken, Osmanlı sarayı, askeri okul çıkışlı ressamlar arasında yetenekli gördüklerini Avrupa'ya göndererek, dönüşlerinde ise Harbiye ve Tıbbiye gibi eğitimin Batılı modellere göre yönlendirildiği okullarda resim öğretmenliğine atayarak ya da sarayda seçkin görevler vererek, sanatın gelişmesi yolunda uygun bir ortam yaratmıştır (Özsezgin, 1998: 13). Mekteb-i Tıbbiye'de resim dersleri açısından en önemli derslerden biri olarak görülen anatomi dersi, insan vücudunda bulunan organların tasvirlerinin yapılması adına önem arz etmektedir. Bu derslere Batı'da resim eğitimi almış ressamlar görevlendirilerek yürütülmüştür. Derslerde ressamlar, genelde karakalem, suluboya, lavi veya mürekkeple çizdikleri çizimlerle vücu yapısının özelliklerini görselleştirerek dersin daha iyi anlaşılmasını sağlamışlardır.

Mekteb-i Tıbbiye

1826 yılında Yeniçeri Ocağı kaldırılıp yerine Asakir-i Mansure-i Muhammediye adında modern ordu kurulunca, bu ordunun sağlık hizmetlerinin karşılanması ve Orta Doğu'da yayılan kolera salgınlarının önlenmesi için modern bir tıp okulu kurulması zorunluluk olmuştur. Öneri II. Mahmud'un Hekimbaşısı Mustafa Behçet Efendi'den gelmiştir. Behçet Efendi önerisinde böyle bir kurumla sağlanacak hekimlerin ordudaki Gayri Müslim hekimlerin yerini alacağını söyleyerek okulun programını da belirtmiştir. Buna göre okulda bir hoca ve iki öğretmen olacaktır. Mutlaka İslam dininden olması istenen hoca öğrencilerine Arapça gramer, kompozisyon, hastalıkların, ilaç ve bitkilerin Arapça ve Türkçe isimlerini öğretecek, İslam ahlakı ve Birgivi Risalesi'ni okutacaktır. İslam dinine mensup hoca bulunmadığı takdirde bu hocalar, diğer dinlerden de olabilecek, ancak öğrencilere Fransızca gramer ile cerrahlık dersleri, diğeri ise resimlerle anatomi dersi ile tıpla ilgili bilgileri

yabancı dilde verecektir. Tıp öğrencileri dört sınıf üzerinden öğrenim yapacaklar, her sınıfın birer hocası ve hoca yardımcısı olacaktır. Sınıflar en alttan başlamak üzere 4. Sınıf, 3. Sınıf, 2. Sınıf ve 1. Sınıf şeklinde gidecek, ancak şimdilik başlangıç olarak iki sınıf açılacak öğrencilerin başarılı olması halinde üst sınıflar oluşturulacaktır. Okula Mansure Ordusu'ndan ve dışardan beğenilip seçilen 40 öğrenci alınacaktır. Behçet Efendi bu sınıfa Esseyit Ahmet Mısıri Efendi'nin hoca olarak atanmasını, kendisine bir yardımcı verilmesini teklif etmiştir. Salı ve Cuma günleri tatildir ve bu günler dışında öğrencilere aritmetik, Kur'an, Birgivi Risalesi, ahlak, Arapça gramer, hastalık ve ilaçların Arapça, Türkçe ve Fransızca adlarını okutacaklardır. Ayrıca okula yazı ve kompozisyon derslerini okutacak bir de hattat atanacaktır. Behçet Efendi'nin önerileri padişahça da uygun bulunarak 14 Mart 1827'de İstanbul'da Şehzadebaşı'nda Yeniçeri Ocağı'nın Tulumbacı Konağı'nda Tıbhane-i Amire kurulmuştur. II. Mahmud Tıbbiye'deki gelişmelerden memnun olmuştur. Okulu bir ziyaretinde "Çocuklar" diye başladığı öğrencilere yaptığı konuşmasında kurulan bu okula "Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane" adını vererek insan sağlığı gibi kutsal bir işle ilgilenildiği için bu okulun diğer okullara göre daha fazla önemsendiği üzerinde durmuştur. Tıbbiye'nin eğitim kalitesinin artırılmasına yönelik çalışmalar neticesinde Viyana'dan Viyana Tıp Fakültesi Hocası Karl Ambros Bernard idareci olarak başa getirilmiştir. Bernard'ın isteği üzerine anatomi dersinde model yerine insan kullanılmıştır. 4 sınıflı idadi olan okulda 1. ve 2. sınıflarda resim dersi zorunlu dersler arasındadır (Bilim, 2002: 52-53-60-62).

Mekteb-i Harbiye-i Şahane

Ordunun subay ihtiyacını karşılayacak olan bu okul 1834 yılında Hassa Muşiri Ahmet Fevzi Paşa tarafından Selimiye Kışlasındaki askerler arasından yeteneklilerinin seçilmesi ile öğretime başlamıştır. Fransız ve Avrupa'dan dönen Türk öğretmenlerce; Cebir, Geometri, Coğrafya, Astronomi, Haritacılık, Teknik Resim, Makine, Harp Bilimi gibi derslerin okutulduğu okul mezunları ilerde modern manada açılacak olan sivil mekteplerde görev alacaklardır. Aydınlanma çağıının öncüleri bu okulda yetişecek, 19. Yüzyıl sonundaki fikir hareketlerinin kaynağı bu okul olacaktır (Özkan, 2008: 79). Bu okulla birlikte Resim ve sanat eğitimi açısından farklı amaçla kurulmuş olan bir okul daha Türk eğitim sistemi içinde kendisini göstermektedir.

Mekteb-i Harbiye-i Şahane ve Mekteb-i Tıbbiye'nin Türk Resim Eğitimine Katkısı

Türk Resim Eğitiminin tarihçesi incelendiğinde, askeri okullara konulan derslerle ilk resim eğitiminin verildiği anlaşılmaktadır. Mühendishane-i Berr-i Hümayun'un müfredat programına konulan resim derslerinin amacı haritacılık, mühendislik vb. meslek pratiklerinin getirdiği hünerleri sağlamaktır. Ama bu derslerin yeteneklerin ortaya çıkmasına fırsat vermesi, mühendishaneyi geleceğin ressamları için bir referans haline getirmiştir. 1835 yılında Avrupa'ya resim eğitimi için gönderilen öğrenciler, bu kaynaktan seçilmiştir. Harbiye'nin müfredatına resim dersi 1835 yılında konulduysa da uygulamaya 1841 yılında geçilmiştir. Bu ders için bir İspanyol ressamı olan "Şirans" getirilmiştir. 1851 yılından sonra özel ve resmi bütün okullara yaygınlaşan resim dersleri çoğunlukla asker hocalar tarafından verilmiştir (Tekeli ve İlkin, 1999: 190-191). 1851-1852 yıllarından itibaren Mühendishane'den "ressam" sınıfından önemli sayıda ressam yetişmiştir. Günümüzdeki anlamıyla resim ve ressam ilişkisinden söz edilemeyen o günlerde bu sanatçıların önemli bir kısmı askeri okullarda resim öğretmenliği yapmış ya da Harbiye matbaasında çalışmışlardır. Bu arada bu okullarda çıkan eğitimci sorunu da, Türk eğitimciler yetişene kadar yabancıların çalıştırılması düşüncesiyle çözümlenmiştir. Askeri İdadi ve Harbiye'deki resim öğretmeni Mösyö Kes bunlardan biridir. Fakat Türk öğretmenlerin yetişmesi de uzun sürmemiş ve kısa bir süre sonra, Kolağası Hafız Mehmet Efendi gibi Türk resim öğretmenleri de ortaya çıkmıştır (Başkan, 1994: 3).

Resim eğitimi, okullarda 1869 Nizamnamesi'nden sonra görülmeye başlanmıştır. Fakat bu amaçla yetişmiş öğretmen yoktur. Resim yapmaya meyilli meslek adamları haftada 1 saat olan bu dersleri yürütmüşlerdir. Bunlar zamanla kara tahta üzerine bir ev, manzara, ya da bir geometrik şekil çizmişler, öğrencilerden de bunun kopya edilmesini istemişlerdir. 1898'te yapılmış olan bir idadi programında "Resim eğitimi hakkında Abdi Bey tarafından kaleme alınmış olan resim kitabı, yalnız öğretmen yanında bulunarak, o suretle öğrenciye söylenecektir." denilmektedir. 1915 yılında Nezaretçe "Elişlerinin Usul-i Tedrisi" adlı bir kitap yayınlanmıştır. Yazarı belli değildir. Bunun yanı sıra yine aynı tarihte "Resimin Usul-i Tedrisi" adlı başka bir kitap daha yayınlanmıştır. 1915 yılında Fransızcadan Ali Ulvi Elöve tarafından çevrilen "Küçüklere Çamur İşleri Nasıl Yaptırılmalı" adlı bir kitap daha yayınlanmıştır (Binbaşıoğlu, 2005: 555).

Mekteb-i Harbiye okulunun, kısacası bu dönemlerdeki okulların resim eğitimi açısından büyük önemi vardır. Harbiye, 1908 yılına kadar geçen süre içinde öncelikle piyade ve süvari subaylarını yetiştirmiştir. 1905 yılında beş ordu merkezinde açılmış olan Edirne, Manastır, Erzincan, Şam ve Bağdat Harp okulları, kısa bir süre sonra kapatılmıştır. Bundan sonra sadece İstanbul'daki Harbiye Mektebi, eğitim ve öğretime devam etmiştir. Mekteb-i

Harbiye-i Şahane'nin Batılı anlamda resim çalışan ilk ressamlar kuşağının yetiştiği okul olması açısından önemi büyüktür. Bu okul sıralarından Ferik (Tümgeneral ile Korgeneral arasında bir askeri rütbedir. Ancak 26 Kasım 1934 yılında kaldırılmıştır.) Tevfik Paşa, Osman Nuri Paşa, Ahmet Şekür, Hoca Ali Rıza, Hüseyin Zekai Paşa, Ahmet Ziya Akbulut gibi ressamlar yetişmiştir.

Atatürk, bu vesile ile okul şeref defterine "Türkiye Büyük Millet Meclisi, ya İstiklâl, ya Ölüm! Andıyla yetişen ilk istiklâl subaylarının ordu ve milletimize takdim ve tevdi olunduğunu görmekle bahtiyardır." şeklinde duygularını ifade etmiştir. Lozan Antlaşması'nın imzalanmasından sonra Harp Okulu, tekrar İstanbul'da öğretime başlamıştır. İstanbul bu sıralarda, geniş Osmanlı topraklarına başkentlik eden bir şehir aynı zamanda bütün ressamların toplandığı bir yerdir. Okullun İstanbul'da açılması, sanat ortamını oluşturacak gençlerin bu dönemde sadece Avrupa ve İstanbul'da ikamet etmelerini de açıklamaktadır.

Ülkenin bu ilk modern tıp okulu, daha sonra Mekteb-i Tıbbiye-i Adliye-i Şahane ismini almış ve İstanbul'un çeşitli yerlerinde hizmet vermiştir. 1839 yılında Galatasaray'daki eski Enderun Ağaları Mektebi'nin (bugünkü Galatasaray Lisesi'nin olduğu yer) bulunduğu yere taşındığı zaman Mekteb-i Tıbbiye-i Adliye-i Şahane ismini almıştır. Bu okulunda Türk resim eğitiminde ayrı bir yeri vardır. Özellikle okullara resim dersinin konmasının sebebi, iyi harita çizebilen subaylar yetiştirmek olarak belirlenmesine rağmen, resim konusunda yetenekli öğrenciler kendilerine bu okullarda ayrı bir resim sınıfı oluşturmuşlardır (Ersoy, 2004: 421). Yine bu dönemde Türk resim sanatına önemli hizmetleri olmuş yetenekli öğrencilerden Şeker Ahmet Paşa'nın Mekteb-i Tıbbiye mezunu olduğu bilinmektedir. Avrupa'ya resim eğitimi için gönderilip yurda döndükten sonra Sanayi-i Nefise Mektebi ilk sanat eğitimi kadrosunda yer alan hocalardan biri olmuştur. Türk resminin diğer ilk temsilcileri aşağıdaki tabloda verilmiştir. Askeri okulların resim eğitimi açısından önemi büyüktür. Daha sonra ileride kurulacak matbaayla da kısa zamanda çok sayıda kitap basılarak, Türk eğitim tarihi açısından oldukça verimli olan bir süreç başlayacaktır. Sanayi-i Nefise Mektebi'nin kurulması Türk resminin seyrini değiştirmiştir.

Sanayi Nefise'nin öğrenime açıldığı yıllarda, Avrupa'dan İstanbul'a çok sayıda yabancı sanatçı gelmiştir. Bu akının, Osmanlı sarayı ve yönetici kesimi tarafından olumlu karşılandığı, hatta teşvik gördüğü söylenebilir. 1845'te Abdüllaziz'in çağrısı üzerine Aivazovski'nin gelişiyle başlayan ve 1860'lı yıllarda Osmanlı ülkesini ve yaşamını merak eden oryantalist sanatçı ve yazarların ilgisiyle İstanbul'u batılıların yeniden keşfine açan bu akın, Pera'da birtakım özel atölyelerin oluşmasında, yerli ressamlarla yabancı sanatçılar arasında yeni dialogların başlatılmasında ve dolayısıyla bir üslup birikiminin biçimlenmesinde yararlı olmuştur (Özsegin, 1998: 13-14). Batılı sanatçıların İstanbul'un sokaklarına çıkarak resim yapması, Türk sanatçıları cesaretlendirmiştir. Asker kökenli ressamlardan, sanat eğitimi alarak kendi alanlarında eser üreten sanatçılara dönüşüm süreci bu şekilde başlayarak, Cumhuriyet dönemine ulaşan çeşitli sanatçı birlikliklerinin kurulmasıyla yeni bir döneme girilmiştir.

İlk Resim Eğitimi Veren Okullar	Türk Resim Sanatının İlk Temsilcileri	Doğum ve Ölüm Tarihleri
Mühendishane-i Berri Humayun	Ferik İbrahim Paşa Binbaşı Salim Eyüplü Cemal Hüsnü Yusuf Halil Paşa	(1815-1889) (1830-1888) (1836-1883) (1839-1906) (1857-1939)
Mekteb-i Harbiye-i Şahane	Ferik Tevfik Paşa Osman Nuri Paşa Ahmet Şekür Hoca Ali Rıza Hüseyin Zekai Paşa Ahmet Ziya Akbulut	(1819-1866) (1842-1913) (1856-1951) (1858-1930) (1860-1919) (1869-1938)
Mekteb-i Tıbbiye	Şeker Ahmet Paşa Süleyman Seyyit	(1841-1907) (1842-1913)

Sonuç

Mekteb-i Tıbbiye'de eğitim görmüş ressamlar ilk kuşak sanatçılar arasında gösterilmektedirler ve Türk resminin gelişimine, tanıtımına katkı sağlayan ressamlardır. Bu ressamlardan Şeker Ahmet Paşa 27 Nisan 1873 yılında Sultanahmet'te açmış olduğu sergisiyle Türk resim sanatında kişisel resim sergisi açan ilk Türk ressam olarak tarihe geçmiştir. Süleyman Seyyit ise Askeri okullarda tam 36 yıl resim dersleri vermiş ve miralaylık

rütbesine kadar yükselmiştir. Paris Fuarı'na katılarak, ülkesini burada başarılı bir şekilde temsil etmiş ve madalya kazanmıştır. Bu fuarın önemine birkaç örnekle değinmekte fayda vardır. Graham Bell'in telefon adını verdiği icadı ilk kez bu fuarlarda sergilenmiştir. Ünlü Sefiller romanının yazarı Victor Hugo bu fuarlar kapsamında konferans ve söyleşiler düzenlemiştir. Rodin'in önemli yapıtları bu fuarlarda sergilenmiştir. Özgürlük Anıtı'nın baş kısmı yine ilk olarak bu fuarlar kapsamında görücüye çıkmıştır. Dolayısıyla dünya ülkelerinin kendi bilim ve kültürel ortamlarının tanıtımlarını gerçekleştirdikleri bu ortamda bir Türk sanatçısının ilgi görmesi, gelecek sanat ortamı açısından tartışmasız yol gösterici olmuştur. Mekteb-i Harbiye-i Şahane mezunu öğrenciler arasında da günümüz Türk resmi açısından büyük öneme sahip ressamlar olduğu görülmektedir. Bu ressamlar arasında, Ferik Tevfik Paşa, Osman Nuri Paşa, Ahmet Şekür, Hoca Ali Rıza, Hüseyin Zekai Paşa, Ahmet Ziya Akbulut gibi ressamlar farklı üslup ve tekniklerle çok sayıda eserler meydana getirmişlerdir. Kompozisyon, perspektif ve boya kullanımı açısından son derece önemli eserlere imza atmışlardır. İstanbul Resim ve Heykel Müzesi başta olmak üzere, Ankara, İzmir Resim Heykel Müzeleri, özel ve resmi kurum müzelerinde sayısız eserlerini görmek mümkündür.

Asker kökenli veya askeri eğitilmiş ressamların mezun oldukları ya da eğitim gördükleri okullarda aldıkları kısıtlı eğitimlerle Türk resminde söz sahibi olmaları, gelecek nesillere bıraktıkları eserlerinde somut birer örnek olarak yaşamaktadır. Eğitim modeli ne olursa olsun, azmin, mücadelenin kararlılığın ve sabrın eğitim sistemi içinde farklı ve değişken bir yapıya bürünerek kişilik kavramının oluşumunda etkisi yadsınamaz bir gerçektir. Bu vesileyle gerek yurttan eğitim almış, gerekse yurtdışında eğitimini pekiştirmiş Türk ressamlarının, çalışma azimleri ve kararlılıkları onların resim eğitimlerine direkt etki etmiş ve günümüzde isimleri anılan ressamlar haline gelmişlerdir. Döneminin iyi hekimlerinin, mebuslarının, kaymakamlarının isimleri belki yaşatılmıyor ancak, bu ressamların isimleri yaşıyor ve yaşatılmaya devam edecek, gelecek nesiller, bu ressamların yapıtlarını ileriye taşıyacaklardır.

Kaynaklar

- Akyüz, Y. (2008) Türk Eğitim Tarihi M.Ö. 1000-M.S.2008, Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Anonim (1985) İstanbul Kültür ve Sanat Ansiklopedisi, İstanbul: Tercüman Gazetesi Kültür Yayını, Cilt: 4.
- Başkan, S. (1994) Osmanlı Ressamlar Cemiyeti, Ankara: Çardaş Yayınları.
- Bilim, C., Y. (2002) Türkiye'de Çağdaş Eğitim Tarihi (1934-1876), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Binbaşıoğlu, C. (2005) Türk Eğitim Düşüncesi Tarihi "Araştırmalar", Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ersoy, A. (2004) Türklerde Sanat, Türk Tarihi ve Kültürü, Ankara: Pegem Yayınları.
- Özkan, S. (2008) Türk Eğitim Tarihi, Ankara: Nobel Basımevi.
- Özsezgin, K. (1998) Cumhuriyet'in 75. Yılında Türk Resmi, İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.
- Şişman, A. (2004) Tanzimat Döneminde Fransa'ya Gönderilen Osmanlı Öğrencileri (1839-1876), Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Tekeli, İ., İlkin S. (1999) Osmanlı İmparatorluğu'nda Eğitim ve Bilgi Üretim Sisteminin Oluşumu ve Dönüşümü, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Tuna, K. (1999) Osmanlı Batılılaşma ve Bilimler, Osmanlı Ansiklopedisi, Cilt: 8, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.

IMPERIAL MILITARY SCHOOL AND OTTOMAN MEDICAL SCHOOL IN EDUCATION OF TURKISH PAINTING

Fatih BAŞBUĞ
Özcan ÖZKARAKOÇ

Abstract

In the early nineteenth century, developments in science and technology reflected in military and added new dimensions in martial art. Ottoman state kept up with these developments and in 1826, uninstalled the guild of janisseries which was regarded as the basic of traditional military structure. Thus, in order to meet the officer requirement of the new army, in Imperial School of Naval Engineering opened in 1795 in İstanbul, Eyüp so that it could train artillery and engineer officers. And later in 1834, imperial military school opened with the order of Sultan Mahmut II. Imperial military school and Ottoman medical school have big importance in education of Turkish painting. These schools are especially the ones which educated the Çallı generation and in these schools the artists who marked a period in Turkish painting were educated.

Keywords: Turkish painting art, Imperial Military School, Ottoman Medical School